

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ**Ον/μο:.....****Γ' Λυκείου
Γεν. Παιδείας
20-11-11****Κείμενο:**

Πολύς λόγος έχει γίνει για το νεοελληνικό πολιτισμό και πολύς μόχθος καταβλήθηκε για τη δημιουργία του. Μεταφέρθηκαν πολλά υλικά για την οικοδόμηση του από τον παραδοσιακό λαϊκό, από το βυζαντινό, από τον ελληνοχριστιανικό, από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, από το σύγχρονο ευρωπαϊκό. Στο τέλος, όμως, φύτρωσε ένας άλλος, που κανένας δεν τον περίμενε, γι' αυτό και ακόμη δεν τον έχουμε συνειδητοποιήσει. Είναι ο πολιτισμός των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας.

Πολιτισμός, ως γνωστόν, είναι ένα κοινό σύστημα αναφορών σε αξίες από όλους παραδεκτές. Οι αξίες αυτές συνιστούν τα μέτρα με τα οποία κρίνονται τα επιτεύγματα των ανθρώπων και εγκρίνονται ή απορρίπτονται. Ο πολιτισμός διαμορφώνει ένα πλαίσιο ζωής και δράσης, όπου εκεί ζουν και αναδεικνύονται οι πολιτισμένοι, εκεί αναγνωρίζονται και επικοινωνούν, εκεί επιζητούν ως μονάδες τη δικαίωσή τους στην ανθρώπινη κοινωνία και στον κόσμο.

Αυτές τις λειτουργίες του πολιτιστικού πλαισίου σήμερα ποιός τις επιτελεί; Η καλλιτεχνική αγορά; Οι συγγραφείς; Τα πανεπιστήμια; Η εκκλησία; Οι παραδοσιακοί θεσμοί; Όχι, τίποτε από αυτά. Τις επιτελεί η δημοσιογραφία διά των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας.

Ο Έγγελος είχε πει έναν αξιομνημόνευτο λόγο. Είπε πως για το σύγχρονο άνθρωπο, η πρωινή προσευχή είναι η ανάγνωση της εφημερίδας του. Η παρατήρηση είναι πολύ οξυδερκής και σημαντική. Αναλογικά, θα λέγαμε ότι για τους Νεοέλληνες, στο μέγιστο ποσοστό, η τηλεόραση αποτελεί την καθημερινή τους τροφή.

Ένας πολιτισμός διαθέτει τους δημιουργούς και τους δέκτες των αξιών του. Στο σημερινό πολιτισμό μας δημιουργοί είναι οι δημοσιογράφοι. Όλος ο πολιτισμός μας έχει περιοριστεί στη σχέση δημοσιογράφου- αναγνώστη, ακροατή, τηλεθεατή. Εδώ παίζεται, κατά βάση, το παιχνίδι του πολιτισμού στις μέρες μας.

Πέρα από την εγκύκλια παιδεία του, ο Νεοέλληνας δεν διαθέτει άλλη πηγή γνώσης από τον τύπο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Μετά το σχολείο, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας θα τον αναλάβουν διά βίου. Εκεί θα ικανοποιήσει όλες τις περιέργειές του και όλα τα πάθη του. Γι'

αυτό και εκείνα φροντίζουν να τον ικανοποιούν πλουσιοπάροχα. Οικογενειακές διαφορές και προβλήματα ιδιωτικής φύσεως υπερτονίζονται στο βωμό της ακροαματικότητας. Η ικανοποίηση, επίσης, του πολιτικού πάθους βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη.

Από την άλλη μεριά, οι «παραγωγοί των αξιών» του πολιτισμού μας δημιουργούν το πλαίσιο της δημοσιότητας, όπου προβάλλουν τις ιδέες τους και τους ανθρώπους τους με τρόπο εντυπωσιακό, ενώ αφήνουν στο σκοτάδι όλους τους άλλους. Πρόκειται για βιομηχανία ιδεών και προσώπων, που επενδύει στην ευπιστία του κοινού, για να εξασφαλίσει δύναμη και επιρροή.

Η πτώση της ποιότητας του δημοσιογραφικού έργου στη χώρα μας συνάπτεται με το σύνολο των δομών της νεοελληνικής κοινωνίας. Για να δημιουργηθεί ο δημοσιογραφικός πολιτισμός, σημαίνει πως ο άλλος πολιτισμός ήταν ανίσχυρος. Και ήταν ανίσχυρος, επειδή οι πολιτιστικές του μονάδες δεν βρήκαν την απήχηση που έπρεπε στα ευρύτερα στρώματα. Τούτο μαρτυρείται και από τη σταθερά παρατηρούμενη μικρή κυκλοφορία του βιβλίου.

Έτσι, βρήκε κενό και φούντωσε ο δημοσιογραφικός και τηλεοπτικός πολιτισμός. Πρόκειται για πολιτισμό χαμηλών αξιώσεων, όπου συχνά διαστρεβλώνονται οι αξίες και κυριαρχούν οι μετριότητες. Εδώ, πολλές φορές, η ρηχότητα συναγωνίζεται την κενολογία και η έλλειψη σοβαρότητας την ανευθυνολογία.

Θα μπορούσαμε, τελειώνοντας, να επισημάνουμε ότι κάποτε τη συνείδηση της ανθρωπότητας τη φώτιζαν οι προφήτες, οι φιλόσοφοι, οι μεγάλοι ποιητές, οι συγγραφείς, οι επιστήμονες. Σήμερα, όμως, το έργο αυτό το έχουν αναλάβει, σχεδόν αποκλειστικά, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Η ευθύνη βαρύνει όλους μας, πρόσωπα και θεσμούς.

*Χρ. Μαλεβίτσης, Ο Έγκοπος Λόγος,
«Οι εκδόσεις των φίλων»(Διασκευή)*

Ερωτήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου.(100-120 λέξεις).

(Μονάδες 25)

B.1. Να αναπτύξετε το νόημα της παρακάτω περιόδου του κειμένου σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων: «Για να δημιουργηθεί ο δημοσιογραφικός πολιτισμός, σημαίνει πως ο άλλος πολιτισμός ήταν ανίσχυρος».

(Μονάδες 10)

- B.2.** «Πολιτισμός, ω γνωστόν, είναι ... στην ανθρώπινη κοινωνία και στον κόσμο». Ποιός είναι ο τρόπος ανάπτυξης της παραπάνω παραγράφου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
(Μονάδες 5)
- B.3.** Με ποιά συλλογιστική πορεία οργανώνει ο συγγραφέας το λόγο του στην α' παράγραφο του κειμένου;
(Μονάδες 5)
- B.4.** Να δώσετε για την καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου μία συνώνυμη: συνειδητοποιήσει, οξυδερκής, προβάλλουν, συνάπτεται, διαστρεβλώνονται.
(Μονάδες 5)
- B.5.** Από το δεύτερο συνθετικό της καθεμιάς από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις: ικανοποίηση, δημοσιογραφία, τηλεθεατής, επικοινωνούν, κενολογία.
(Μονάδες 5)
- B.6.** «Αυτές τις λειτουργίες του πολιτιστικού πλαισίου σήμερα ποιός τις επιτελεί;» Να ξαναγράψετε την παραπάνω περίοδο μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.
(Μονάδες 5)
- Γ.** Ως ευαισθητοποιημένος νέος και κριτικός των τηλεοπτικών εκπομπών, αποφασίζεις να στείλεις επιστολή στο αγαπημένο σου κανάλι, όπου εκθέτεις τον προβληματισμό σου για τον αρνητικό ρόλο που διαδραματίζει σήμερα η τηλεόραση και για τις επιπτώσεις στους τηλεθεατές (500 λέξεις).
(Μονάδες 40)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ)

A. Ο συγγραφέας αναφέρεται στον παραπολιτισμό των μέσων επικοινωνίας που παραγκώνισε τη νεοελληνική κουλτούρα. Αφού ορίζει τον πολιτισμό ως σύστημα αναφορών σε αξίες κοινά αποδεκτές που διαμορφώνει το σκηνικό ζωής και δραστηριοποίησης των ανθρώπων, διαπιστώνει ότι επειδή, αφενός, ο Έλληνας αντλεί γνώσεις αποκλειστικά και διά βίου από τα μέσα ενημέρωσης, αφετέρου, η δημοσιογραφία υλοποιεί σήμερα τις πολιτιστικές λειτουργίες, οι παραγωγοί αυτού του πολιτισμού δημιουργούν μια βιομηχανία ιδεών και προσώπων στηριζόμενοι στο εύπιστο κοινό. Αποδίδει, μάλιστα, την επικράτηση του παραπολιτισμού στην έλλειψη ποιότητας στη δημοσιογραφία που είναι συνυφασμένη με τις δομές της κοινωνίας μας αλλά και στην αδυναμία του γνήσιου πολιτισμού να βρει απήχηση στο σύνολο. Καταλήγοντας ο συντάκτης καταλογίζει ευθύνες σε όλους για τον εσφαλμένο προσανατολισμό μας.

B.1. Ο πολιτισμός των μέσων ενημέρωσης προβάλλει κυρίαρχος, καθώς ο νεοελληνικός πολιτισμός δεν είχε θετική ανταπόκριση στο κοινωνικό σύνολο. Συγκεκριμένα, το άτομο επιλέγει την τηλεόραση, τον τύπο και το ραδιόφωνο παρά το βιβλίο για πληροφόρηση και ενημέρωση, για απόκτηση γνώσεων και ψυχαγωγία. Άλλωστε, οι δομές τη σύγχρονης κοινωνίας- υπερεργασία, απουσία ελεύθερου χρόνου, αδιαφορία για ηθικές αξίες, υλικός ευδαιμονισμός- τον ωθούν να ασχολείται με ανούσια και εύπεπτα θέματα, με ξεκούραστες μορφές ψυχαγωγίας, που δεν απαιτούν συγκέντρωση και στοχασμό, όπως ο πνευματικός πολιτισμός.

B.2. Ορισμός. Οριστέα έννοια: «πολιτισμός», γένος: «κοινό σύστημα αναφορών», ειδοποιός διαφορά: «σε αξίες από όλους παραδεκτές. Οι αξίες αυτές ... και στον κόσμο».

B.3. Παραγωγική συλλογιστική πορεία, καθώς στην αρχή καταγράφεται μια γενική θέση «πολύς λόγος έχει γίνει για το νεοελληνικό πολιτισμό...δημιουργία του» ενώ στο τέλος κάτι ειδικό «είναι ο πολιτισμός των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας».

B.4. αντιληφθεί(καταλάβει), διορατική, αναδεικνύουν, συνδέεται, παραμορφώνονται.

B.5. ποίηση-αξιοποίηση
γραφίδα-γραφομηχανή
θέαση-θέαμα
κοινωνός-κοινωνικός
λογικός-ηθικολογία

B.6. «Αυτές οι λειτουργίες του πολιτιστικού πλαισίου σήμερα από ποιόν επιτελούνται;»

Γ. Προσφώνηση
Αξιότιμοι κύριοι

Πρόλογος

Αναφορά στο πιο δημοφιλές για την εποχή μας μέσο ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, την τηλεόραση.

Κύριο μέρος

Α΄ Ζητούμενο

Την αρνητική επιρροή της τηλεόρασης αποτυπώνουν τα εξής:

- Παραπληροφόρηση, προπαγάνδα εξυπηρέτηση πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων, λαϊκισμός.
- Αρνητικός ρόλος διαφήμισης, εμπορευματοποίηση, υπερκαταναλωτισμός.
- Προϊόντα υποκουλτούρας: Ευτελείς και ανούσιες εκπομπές, αποθέωση των «ριάλιτι σόου», μεταγλωττισμένες σειρές, όπου κυριαρχούν η παρακριτική(κουτσομπολιό), η εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου, ο εκχυδαϊσμός, οι βωμολοχίες, το γυμνό, το ανούσιο γέλιο κ.λπ.
- Προβολή αρνητικών προτύπων(π.χ. βία, ατομικισμός, κόσμος του θεάματος, είδωλα).
- Λεξιπενία, εκφραστικά σφάλματα, ασάφειες.
- Ξενομανία, υπερπροβολή ξένων προτύπων και κουλτούρας.
- Εξωραϊσμός της δυσάρεστης πραγματικότητας: συχνά ο κόσμος της τηλεόρασης μοιάζει «αγγελικά πλασμένος», δίνοντας εσφαλμένες εντυπώσεις κυρίως στη νέα γενιά, που σχηματίζει διαστρεβλωμένη εικόνα για την κοινωνία και τους ανθρώπους.

Β' Ζητούμενο

Οι επιπτώσεις της αρνητικής λειτουργίας της τηλεόρασης στον τηλεθεατή:

- Απουσία πνευματικών ερεθισμάτων, συρρίκνωση προβληματισμού και φαντασίας, αδυναμία κριτικής ικανότητας.
- Μαζοποίηση, τυποποίηση σκέψης και συμπεριφοράς, παθητικοποίηση.
- Προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
- Αδυναμία στοχοθεσίας, απουσία καλλιέργειας ηθικών αξιών και ιδανικών, τα επουσιώδη θέματα που απασχολούν τους δέκτες δε νοσηματοδοτούν σωστά τη ζωή τους. (π.χ. μόνη επιδίωξη ο εύκολος πλουτισμός).
- Επίπλαστες ανθρώπινες σχέσεις, απουσία κοινωνικού προβληματισμού, αδιαφορία.
- Αδράνεια για τα προβλήματα του κοινωνικοπολιτικού βίου, παθητικοποίηση του πολίτη, κρίση της δημοκρατίας.
- Κίνδυνος αλλοίωσης της εθνικής ταυτότητας, απομάκρυνση από την παράδοση.
- Προβλήματα στις διεθνείς σχέσεις.

Επίλογος

Αίτημα για ποιοτικές και αξιόλογες τηλεοπτικές παραγωγές που εξυψώνουν ηθικοπνευματικά και ψυχικά τον τηλεθεατή.

Αποφώνηση
Με εκτίμηση
(Υπογραφή)